

SPAAR DE NATUUR, KOOK NIET MEER OP VUUR...

CHRIS DUTRY

Tijdens het voorbije zonnige voorjaar maakte Kristina Naeyaert uit het West-Vlaamse Wevelgem vaak haar soep buitenshuis. Niet dat ze daarmee de nieuwste trend van buitenkoken wil volgen, maar sinds geruime tijd promoot ze actief zonneovens in Senegal en sinds kort ook in Vlaanderen. Samen met haar man, Herman Nachtergaele, is ze de trekker van het project Sol Suffit.

Foto's: Sol Suffit

"Ik engageer me al twintig jaar binnen Natuurpunt voor de zuidelijke regio van West-Vlaanderen. Het project met de zonneovens is mee ontstaan vanuit mijn betrokkenheid bij natuurbehoud en milieubescherming. Eind 2007 was ik met mijn man in het noorden van Senegal, meer bepaald in het Nationaal Park van de Djoudj. Dat is een van de drie belangrijke waterrijke overwinteringsgebieden voor trekvogels aan de zuidrand van de Sahara. Het natuurgebied, Unesco-werelderfgoed, staat echter onder zware druk.

Vóór die reis had ik in het tijdschrift 'Internationale Samenwerking' gelezen over de Nederlandse stichting KOZON die het koken met zonlicht in Afrikaanse vluchtelingenkampen – zoals in Zuid-Soedan – organiseert. Ze gebruiken daar een eenvoudig reflectorsysteem gemaakt van karton en aluminium, de *Cookit*. Zo waren de vrouwen niet langer verplicht om buiten het kamp hout te gaan sprokelen, dikwijls een levensgevaarlijke opdracht in dat conflictgebied. Op onze reis in Senegal hebben we die *Cookit* uitgetest, met succes. Koken met de zon bleek mogelijk. Een echte openbaring voor onszelf én voor de Senegalezen."

HOUTSKOOLHONGER

"Het ecokamp waar we toen logeerden, wordt uitgebaat door de lokale bevolking via het *Comité Intervillageois du Djoudj*. De verantwoordelijke van ons logement was zeer geïnteresseerd in het

zonneventje. Nogal wat dorpen in de streek hebben immers een groot tekort aan brandhout door de complete ontbossing van de omgeving. Hout zoeken kost steeds meer tijd voor vrouwen en kinderen, waardoor het analfabetisme toeneemt.

Voor de houtskoolproductie voor de stad veroorzaakt ontbossing, omdat elke kilogram houtskool minstens vijf kilogram brandhout vereist. Door de schaarste aan hout moet houtskool van steeds verder komen. De hoofdstad Dakar haalt haar houtskool nu al ruim zevenhonderd kilometer ver. Daardoor stijgt de prijs van die brandstof snel. Een doorsnee gezin betaalt nu dagelijks tot 0,75 euro aan houtskool, terwijl hun inkomen minder dan 2 euro per dag bedraagt.

Meer en meer beseft men dat 'energiearmoede' een rem is op ontwikkeling. Zonneventjes leken ons een kans om hier iets aan te doen. Het idee om *solar cooking* op grotere schaal te introduceren, liet ons niet meer los: ons klimaatproject 'Sol Suffit' was geboren. En zo is ook ons Afrikaans avontuur begonnen... In maart 2008 waren we al terug in Senegal om een klein atelier op te starten voor de lokale productie van *Cookits*. Een en ander ging gepaard met veel logistieke problemen, maar toch werden er zo'n 1.500 oventjes gemaakt en verspreid onder de lokale bevolking. Acht dorpen doen mee in dit project en per dorp werden twee vrouwen verantwoordelijk voor demo's met deze zonnekokers."

CULTURELE OBSTAKELS

"Koken met zonne-energie is een prachtig concept, maar in de praktijk loopt niet alles van een leien dakje. Zo botsten we op een aantal culturele obstakels. Het zijn veelal grote gezinnen en als er wordt gekookt, volstaat een kleine kookpot niet. Verder wordt voedsel volgens een vast ritueel klaargemaakt. Veel vrouwen zijn amper geschoold en willen gewoon ko-

kunnen worden geproduceerd. Het toestel zal ook in Europa te koop zijn. De opbrengst daarvan ondersteunt de introductie van de SolarCooker tegen een lage prijs in het zuiden. Dit najaar al versturen we een container met een vierhonderdtal zonneovens naar ons project in Senegal. Dat kan nu al, omdat de helft ervan gesponsord is door een bank voor wie duurzaamheid geen loos begrip is. Vier dorpen in de Djoudj krijgen de primeur van de nieuwe zonneoven: per dorp willen we vijftig ovens in gebruik nemen. Wij voorzien ook in een langdurig begeleid educatief en technisch programma met lokale mensen."

HERBEBOSSING

"Naast promotie van zonne-energie willen we ook werken aan natuurherstel in ons projectgebied, want daar is het toch allemaal mee begonnen. Bij ons laatste bezoek aan de Djoudj in november vorig jaar hielden we een groot 'zonnefeest' voor alle inwoners van de acht dorpen. We hebben toen met de 'chefs de village' een symbolische boomplantactie gehouden. Na het nodige overleg is een plan opgemaakt voor herbebossing in de dorpen. Maar ook dat is makkelijker gezegd dan gedaan. De vele geiten en wilde zwijnen die er rondlopen en elk onbeschermd jong boompje meteen opeten, vormen bijvoorbeeld een probleem. En de jonge aanplant moet ook water krijgen in deze halfwoestijn. Als je dan leest over enorme projecten zoals de 'Green Belt' (*nvdr. een groene gordel dwars door Afrika die de Afrikaanse staatsleiders van de Sahellanden willen aanplanten om de oprukkende woestijn te stoppen*), beseft je dat er een grote kloof ligt tussen droom en daad...

We hopen met ons project een echte dynamiek op gang te brengen, zowel bij ons als in de landen in het Zuiden. Koken op zon is een boeiende manier om geconfronteerd te worden met de mogelijkheden van zonne-energie, die momenteel nog enorm onderbenut blijven. Het succes van zonnepanelen toont overigens aan dat meer en meer mensen zich hiervan bewust worden. Ook met Natuurpunt nemen we steeds meer initiatieven voor schone energie.

In het Zuiden kan zonne-energie een duidelijke verbetering van de levenskwaliteit betekenen. Alleen zijn de toepassingen daar nog beperkt omdat ze te duur zijn. Zonneovens mogen dus vooral niet te veel kosten. In het kader van het klimaatproject denken we aan de mogelijkheid dat bedrijven hier hun koolstofuitstoot deels compenseren door het zonneovenproject mee te financieren. Dan kan de prijs van de SolarCookers nog fors naar omlaag. Natuurpunt wil mee dit klimaatproject trekken, door zowel haar leden als niet-leden deze SolarCooker aan te bieden. Want buiten koken met schone energie is ook pure natuurbeleving!"

Meer info op www.solsuffit.be

ken zoals hun moeder of grootmoeder het hen heeft geleerd. Overschakelen van een houtvuur op een zonneoven is vaak een grote stap. Om te slagen was een goed type van zonneoven, geschikt voor grote families, vereist.

De *Cookit* volstond daar niet voor. Daarom gingen we op zoek naar een grotere zonneoven. Eerst hebben we een bestaand type van paraboolkoker uitgeprobeerd. Maar de reflecties van het toestel waren echt niet veilig, want er was een risico op brandgevaar en brandwonden. Een Duits model bleek van veel betere kwaliteit, maar dat was dan weer te duur omdat het volledig in aluminium was uitgevoerd. Prijzen van 300 à 400 euro per stuk zijn onhaalbaar voor Afrikaanse landen.

Bij onze zoektocht naar 'de ware' werden we gecontacteerd door Roland de Vicq, een Vlaamse ingenieur die een eigen zonneoven had ontworpen. Een maand later waren we samen in Senegal om zijn prototype uit te proberen. Het werkte ronduit schitterend... We konden koken voor acht mensen en haalden veel hogere temperaturen dan met de *Cookit*: tot 350 °C. Een stukje hout ontvlamt haast ogenblikkelijk... Twee tot drie liter water kook je op een halfuur en je kan er ook vis of brood mee bakken.

Zo kwam de volgende stap: een bedrijf vinden dat het toestel wilde produceren. Er werden een aantal investeerders gevonden, waardoor de nieuwe *SolarCooker* in grote hoeveelheden zal